

Др Снежана С. Бркић, редовни професор
Универзитет у Новом Саду
Правни факултет у Новом Саду
S.Brkc@pf.uns.ac.rs

ДА ЛИ ЈЕ ЈАВНОТУЖИЛАЧКА ИСТРАГА ЕФИКАСНИЈА ОД СУДСКЕ ИСТРАГЕ?*

Сажетак: Овај рад резултат је мини емпиријској истраживања о истрајању судске и јавнотужилачке истраге пред Вишим судом у Новом Саду. Анализирано је укупно сто предмета, од чега њедесет предмета из 2008. године и њедесет предмета из 2015. и 2016. године. Првих њедесет предмета вођено је у време важења ЗКП из 2001. године, док је других њедесет предмета вођено у време важења ЗКП из 2011. године. Да би резултати били што компарабилнији истражили смо се да у обе групе буде укључена иста структура кривичних дела. Аутор је дошао до закључка да јавнотужилачка истрага није бржа од судске истраге. Нешто дужем истрајању истраге доприносила је истрага за осумњиченим, истрага за оптуженим, сачењеном адвоката, истрага адвоката, истрага јавног тужиоца.

Кључне речи: судска истрага, јавнотужилачка истрага, истрајање истраге.

1. УВОДНА РАЗМАТРАЊА

У расправама које су претходиле увођењу јавнотужилачког модела истраге у нашем праву навођени су бројни аргументи који иду њој у прилог. Један од тих аргумената било је истицање да се увођењем тог модела истраге ствара нормативна основа за ефикаснији кривични поступак.¹ Један од

* Рад је настао у оквиру Пројекта Правног факултета у Новом Саду „Правна традиција и нови правни изазови”.

¹ Станко Бејатовић, „Радна верзија новог Законика о кривичном поступку Републике Србије и ефикасност поступања у кривичним стварима”, *Правна ријеч* 29/2011, 502; Станко Бејатовић, „Радна верзија Законика о кривичном поступку Републике Србије I тужилачки модел истраге”, *РКК* 2/10,27; Станко Бејатовић, „Тужилачка истрага као обележје реформи кривичног процесног законодавства земаља региона (криминалнополитички разлози озакоњења, стање и перспективе) у: „Тужилачка истрага – регионална кривичнопроцесна законодавства и

аутора који је за то понудио и образложење, био је Шкулић који је истакао да се кривични поступак потенцијално значајно убрзава, јер су у истрази која је поверена јавном тужиоцу, спојени неки елементи некадашњег преткривичног поступка и судске кривичне истраге, што начелно омогућава брже решавање кривичне ствари, односно брже стварање процесних и фактичких услова за суђење.² Да бисмо утврдили да ли је то заиста тако потребне су нам две врсте података: о трајању судске истраге и о трајању новоуведене тужилачке истраге.

Што се тиче овог првог, до сада је спроведено неколико систематских истраживања у нашој земљи, која показују да ми никада нисмо имали проблема са трајањем фазе истраге, односно да није постојао проблем њене спорости. То произлази из једне студије Врховног суда Србије из 1975. године, у којој се не тврди да је истрага спора, већ се спорадични случајеви њеног дужег вођења објашњавају објективним околностима, као што су неприсуствовање јавног тужиоца истражним радњама, одуговлачење поступка од стране браниоца кад окривљени није у притвору и дужина вештачења у предметима привредног криминала.³ Следеће истраживање је организовао Савезни секретаријат за правосуђе и организацију савезне управе 1980. године у којем није изречена ниједна критика на рачун судске истраге.⁴ Просечно трајање истраге пред окружним судовима на подручју Србије у периоду од 1991. до 1996. године било је: до једног месеца у 40,8% случајева; преко једног до три месеца у 30,6% случајева; преко три до шест месеци у 15,4% случајева; преко шест месеци до једне године у 8,4% случајева и преко једне године у 4,8% случајева. У просеку, истрага је у том периоду завршавана у року до шест месеци у 86,8% предмета.⁵ Наведена истраживања послужила су као основ неким ауторима да закључе да се све приче о спорости истраге свODE само на непроверен и недоказан утисак, који је последица психолошке заблуде да је могуће направити врло брз и ефикасан поступак који не би ишао на штету утврђивања истине и заштите права грађана, што

искуствуа примени” , Београд 2014, 15; Данило Николић, „Начела тужилачког концепта истраге као основа њене нормативне разраде (са посебним освртом на нови ЗКП Србије)” у: „Тужилачка истрага – регионална кривичнопроцесна законодавства и искуства у примени, Београд 2014, 36. Александар Бошковић, „Осврт на тужилачки концепт истраге у компаративном кривичнопроцесном зајконодавству”, *Правни животи* 10/2008, 42;

² Milan Škulić, „Концепција истраге у кривичном поступку”, *RKK* 1/10, 69.

³ Врховни суд Србије, „Трајање судског поступка, Београд, 1975, наведено према Ђорђе Лазин, „Necelishodnost prelaska на туžилачки модел истраге у новом Законику о кривичном поступку из 2006. Године”, *RKK* 3/07, 53.

⁴ Savezni sekretariјat за правосуде I организацију савезне управе, „Анализа трајања кривичног поступка у пракси југословенских правосудних органа”, Београд 1980, 2.

⁵ Sнежана Brkić, „Racionalizација кривичног поступка I ипрошћене процесне форме”, *Novi Sad* 2004, 89. Аутор је табеларно приказао наведене податке на основу публикације Министарство правде: „Рад општинских и окружних судова за период 1991-1996”, Београд 1997, 33.

теоријски није могуће и када се са овом заблудом рашчисти, онда ће и питање одређења за одређени модел истраге бити једноставније и лакше.⁶

С друге стране, до данас код нас није било озбиљних емпиријских истраживања, који би овакве начелне констатације о већој ефикасности тужилачке истраге могли и потврдити. У једној докторској дисертацији одбрањеној 2010. године спроведено је истраживање о ефикасности истраге у Републици Српској у трогодишњем периоду након увођења јавнотужилачке истраге (2004, 2005 и 2006). Међутим, овде није непосредно мерено трајање истражног поступка, већ је методом анкетирања окружних јавних тужилаца (узорак од 50 испитаника) и полицајаца (узорак од 150 испитаника) у Републици Српској утврђено да већина испитаника даје предност концепту тужилачко-полицијске истраге, изјашњавајући се да је она бржа, квалитетнија и ефикаснија у односу на судску истрагу.⁷ Ипак, ово истраживање није показало да је нови модел истраге допринео и ефикаснијем откривању учинилаца кривичних дела.

2. РЕЛЕВАНТНЕ ОДРЕДБЕ ПРОЦЕСНОГ ЗАКОНОДАВСТВА О ИСТРАЗИ

2.1. Релевантне одредбе о истрази у ЗКП из 2001.

Према ЗКП из 2001. године,⁸ истрага је била прва фаза претходног поступка, коју је решењем отварао истражни судија или веће, на захтев овлашћеног тужиоца, против одређеног лица за које је постојала основана сумња да је учинило кривично дело. Истрагу је спроводио истражни судија. Пре доношења решења о спровођењу истраге, истражни судија је требао да саслуша осумњиченог, осим ако је постојала опасност од одлагања. Истражни судија је могао, пре него што одлучи о захтеву јавног тужиоца, позвати јавног тужиоца и осумњиченог да одређеног дана дођу у суд ако је потребно да се изјасне о околностима које могу бити од важности за одлучивање о захтеву или ако је истражни судија сматрао да би из других разлога било целисходно њихово усмено изјашњење. Овом приликом странке су могле стављати усмено предлоге, а јавни тужилац је могао изменити или допунити захтев за спровођење истраге, а могао је и предложити да се поступак спроведе непосредно на основу оптужнице. У вези са позивањем, одбраном

⁶ Đorđe Lazić, „Sudska istraga – dileme I problemi”, RKK 2/2006, 81.

⁷ Александар Бошковић, „Тужилачко полицијски концепт истраге и ефикасност кривичног поступка”, докторска дисертација, Правни факултет у Крагујевцу, 2010, 433.

⁸ Сл. лист СРЈ 70/01, 68/02 и Сл. гласник РС 58/04, 85/05, 85/05 – др. Закон, 115/05, 49/07, 20/09 – др. Закон, 72/09 и 76/10.

и саслушањем осумњиченог против којег се захтевало спровођење истраге, примењиване су одредбе ЗКП о позивању, одбрани и саслушању окривљеног. Против решења истражног судије о спровођењу истраге окривљени се могао жалити. Истражни судија је био дужан да жалбу одмах достави ванпретресном већу. Жалба није имала суспензивно дејство. Ако се истражни судија није сложио са захтевом јавног тужиоца за спровођење истраге, тражио је да о томе одлучи ванпретресно веће. Против решења већа окривљени, јавни тужилац и оштећени имали су право жалбе, која не задржава извршење решења. Ако је против решења већа жалбу изјавио само оштећени, а жалба је била усвојена, сматрало се да је оштећени изјављивањем жалбе преузео гоњење. При одлучивању о захтеву за спровођење истраге, веће није било везано за правну оцену дела коју је навео јавни тужилац (чл. 243 ЗКП из 2001).

Истрага се водила само у погледу оног кривичног дела и против оног окривљеног на које се односило решење о спровођењу истраге. Ако би се у току истраге показало да поступак треба проширити на које друго кривично дело или против другог лица, истражни судија је о томе обавештавао јавног тужиоца. У таквом случају могле су се предузети истражне радње које не трпе одлагање, али о свему што је предузето морао се обавестити јавни тужилац (чл. 248 ЗКП из 2001). После доношења решења о спровођењу истраге, истражни судија је и без предлога странака предузимао радње за које је сматрао да су потребне за успешно вођење поступка (чл. 249 ЗКП из 2001).

Саслушање окривљеног могло се обавити само у присуству јавног тужиоца. Оштећени као тужилац, приватни тужилац и бранилац су могли присуствовати саслушању окривљеног. Истражни судија је пре завршене истраге прибављао податке о окривљеном из чл. 89, ст 1 ЗКП, ако су они недостајали или их је требало проверити, као и податке о ранијим осудама окривљеног, а ако окривљени још издржава казну или другу санкцију која је везана за лишење слободе – податке о његовом понашању за време издржавања казне или друге санкције. По потреби, истражни судија је прибављао и податке о ранијем животу окривљеног и о приликама у којима живи, као и о другим околностима које се тичу његове личности. Истражни судија је могао одредити медицинске прегледе или психолошка испитивања окривљеног када је било потребно да се допуне подаци о личности окривљеног.

Истражни судија је завршавао истрагу кад је нашао да је стање ствари у истрази довољно разјашњено. По завршеној истрази истражни судија је достављао списе јавном тужиоцу, који је био дужан да у року од 15 дана стави предлог да се истрага допуни или да подигне оптужницу или да да изјаву да одустаје од гоњења. Ванпретресно веће је могло продужити овај рок на предлог јавног тужиоца, најдуже за још 15 дана. Ако истражни судија није прихватио предлог јавног тужиоца о допуни истраге, тражио је да о томе одлучи ванпретресно веће.

Ако се истрага није завршила у року од шест месеци, истражни судија је био дужан да обавести председника суда о разлозима због којих истрага није окончана. Председник суда је по потреби предузимао мере да се истрага оконча (чл. 258 ЗКП из 2001). Странке и оштећени могли су се увек обратити притужбом председнику суда пред којим се води поступак због одуговлачења поступка и других неправилности у току истраге (чл. 264 ЗКП из 2001).

2.2. Релевантне одредбе о истрази у ЗКП из 2011.

Према чл. 295, ст. 1 ЗКП из 2011. године⁹ истрага се покреће против одређеног лица за које постоје основи сумње да је учинило кривично дело, као и против непознатог учиниоца када постоје основи сумње да је учињено кривично дело. Истрага се покреће наредбом надлежног јавног тужиоца. Наредба о спровођењу истраге доноси се пре или непосредно после прве доказне радње коју су предузели јавни тужилац или полиција у предистражном поступку, а најкасније у року од тридесет дана од дана када је јавни тужилац обавештен о првој доказној радњи коју је полиција предузела (чл. 296, ст. 1 и 2 ЗКП из 2011). Истрагу спроводи надлежни јавни тужилац. Ако је јавном тужиоцу потребна помоћ полиције (форензичка, аналитичка и др.) или других државних органа у вези са спровођењем истраге, онис су дужни даму на његов захтев ту помоћ пруже. На захтев јавног тужиоца, правно лице је дужно да пружи помоћ јавном тужиоцу за предузимање доказне радње која не трпи одлагање (чл. 298, ст. 4 ЗКП из 2011).

Осумњичени и његов бранилац могу самостално прикупљати доказе и материјал у корист одбране. У циљу остваривања тог овлашћења осумњичени и његов бранилац имају право: а) да разговарају са лицем које им може пружити податке корисне за одбрану и да од тог лица прибављају писане изјаве и обавештења, уз његову сагласност; б) да улазе у приватне просторије или просторе који нису отворени за јавност, у стан или у просторе повезане са станом, уз пристанак њиховог држаоца; в) да од физичког или правног лица преузму предмете и исправе и прибаве обавештења којима оно располаже, уз његову сагласност, као и уз обавезу да том лицу издају потврду сапописом преузетих предмета и исправа. Прво наведено овлашћење не односи се на оштећеног и на лица која су већ испитана од стране полиције или јавног тужиоца. Писане изјаве и обавештења могу се користити од стране окривљеног и његовог браниоца у току испитивања сведока или провере веродостојности његовог исказа или за доношење одлуке о испитивању одређеног лица као сведока од стране јавног тужиоца или суда.

Ако осумњичени и његов бранилац сматра да је потребно предузети одређену доказну радњу, предложиће јавном тужиоцу да је предузме. Ако

⁹ Сл. гласник РС бр. 72/2011, 101/2011, 121/2012, 32/2013, 45/2013, 55/2014 и 35/2019.

јавни тужилац одбије предлог за предузимање одређене доказне радње или о предлогу не одлучи у року од осам дана од дана подношења предлога, осумњичени и његов бранилац може поднети предлог судији за претходни поступак, који одлуку о томе доноси у року од осам дана. Ако судија за претходни поступак усвоји предлог осумњиченог и његовог браниоца, наложиће јавном тужиоцу да предузме доказну радњу и одредити му за то рок. Истрага се спроводи само у погледу осумњиченог и кривичног дела на које се односи наредба о спровођењу истраге. Ако се у току истраге покаже да поступак треба проширити на које друго кривично дело или против другог лица, јавни тужилац ће наредбом проширити истрагу (чл. 306, ст. 1 и 2 ЗКП из 2011).

Када нађе да је стање ствари у истрази довољно разјашњено јавни тужилац ће донети наредбу о завршетку истраге, коју ће доставити осумњиченом и његовом браниоцу, ако га има, и обавестиће оштећеног о завршетку истраге. Ако јавни тужилац не заврши истрагу против осумњиченог у року од шест месеци, а када је реч о кривичном делу за које је посебним законом одређено да поступа јавно тужилаштво посебне надлежности у року од једне године, дужан је да обавести непосредно вишег јавног тужиоца о разлозима због којих истрага није окончана. Непосредно виши јавни тужилац дужан је да предузме мере да се истрага оконча (чл. 310 ЗКП из 2011).

Јавни тужилац донеће наредбу о допуни истраге када након завршетка истраге утврди да је потребно предузети нове доказне радње. Допуну истраге јавном тужиоцу могу предложити осумњичени и његов бранилац.

Осумњичени и његов бранилац могу одмах по сазнању, а најкасније до завршетка истраге, поднети приговор непосредно вишем јавном тужиоцу због одуговлачења поступка и других неправилности у току истраге.

3. МИНИ ЕМПИРИЈСКО ИСТРАЖИВАЊЕ ТРАЈАЊА ИСТРАЖНОГ ПОСТУПКА ПРЕД ВИШИМ СУДОМ У НОВОМ САДУ

3.1. Методолошки и хипотетички оквир истраживања

Да бисмо одговорили на постављено питање спровели смо мини емпиријско истраживање у Вишем суду у Новом Саду на случајно одабраном узорку од 100 предмета, и то 50 предмета из времена важења ЗКП из 2001. године и 50 предмета из времена важења ЗКП из 2011. године.¹⁰ Да би резултати истраживања били што компарабилнији, трудили смо се да буде

¹⁰ Истраживање је спроведено након одобрења молбе за увид у списе упућене председнику Вишег суда у Новом Саду од 17.07.2020. а реализовано је током месеца јула, августа и септембра 2020. године.

присутна истоветна структура кривичних дела, и то: по 12 предмета за кривично дело Неовлашћена производња и стављање у промет опојних дрога (чл. 246, ст. 1 КЗ); по 12 предмета за кривично дело Разбојништво (чл. 206, ст. 2 КЗ); по 12 предмета за кривично дело Убиство или Тешко убиство (чл. 113 и чл. 114 КЗ); по 6 предмета за кривично дело Силовање (чл. 178, ст. 1 КЗ); по 4 предмета за кривично дело Злоупотреба службеног положаја (чл. 359 КЗ) и по 4 предмета за Тешко дело против безбедности јавног саобраћаја (чл. 297, ст. 2 КЗ). Кривични предмети расправљани по ЗКП из 2001. године датирали су из 2008. године а предмети вођени по ЗКП из 2011. године датирали су из 2015. и 2016. године. Опредељење за 2008. годину је резултат наше процене да до почетка примене новог ЗКП има довољно времена (пет година) да би се започети поступак завршио по старом законнику и да је, с друге стране, та година довољно блиска садашњем периоду и да је покривена важењем Кривичног законика из 2005. године. За праћење истражне фазе поступка по новом ЗКП изабрана је 2015. и 2016. година, са надом да ће тај временски оквир бити подесан и довољан за завршетак поступка до 18.07.2020. као момента почетка истраживања.

У раду се пошло од основне хипотезе да је јавнотужилачка истрага ефикаснија од судске истраге, односно да се она брже спроводи у односу на судску истрагу.

3.2. Трајање истражног поступка пред Вишим судом у Новом Саду у време важења ЗКП из 2001. године

Трајање фазе истраге може се измерити тек након фиксирања момента који означавају њен почетак и крај. Међутим, у време важења ЗКП из 2001. године није било законске одредбе о томе када се сматра да је кривични поступак отпочео. Питање момента почетка кривичног поступка је у теорији било спорно. Полазећи од правног појма кривичног поступка као тространог процесног односа који се успоставља између суда и процесних странака, ми смо се прикључили оним схватањима по којима општи кривични поступак, односно истрага као прва његова фаза започиње тек онда кад су се стекла сва три процесна субјекта, а то је моменат доношења решења о спровођењу истраге.¹¹ Дакле, није довољно само подношење захтева за спровођење истраге, али то није ни моменат када решење о спровођењу истраге постано правноснажно, јер изјављена жалба нема суспензивно дејство. Изван поступка остају све оне радње које су од стране истражног судије или органа унутрашњих послова предузете пре донетог решења о спровођењу ис-

¹¹ Тако и Момчило Грубаћ, *Кривично процесно право*, Београд, 2009, 353-354; Војислав Бурђић, *Кривично процесно право, посебни део*, Ниш 2006, 41.

траге, с тим што се неке од њих, према изричитим одредбама ЗКП накнадно конвалидирају као процесне истражне радње.

Ми смо ипак посебно исказали и време од подношења захтева за спровођење истраге до доношења решења о спровођењу истраге, иако тада још није успостављен тространи правни однос, кривично гоњење је отпочело и постоји обавеза суда да захтев узме у разматрање и о њему одлучи. А до одлуке суда може проћи извесно време – то је дакле, простор у коме могу доћи до изражаја (не)ажурност суда или тешкоће у обезбеђивању присуства осумњиченог лица, чије саслушање треба да претходи доношењу решења о спровођењу истраге.¹²

Истрага се завршава правноснажним решењем о обустави истраге или њеним завршетком, када је стање ствари довољно разјашњено и спис достављен јавном тужиоцу. И овде смо унеколико одступили од таквог рачунања времена, јер се из предмета није увек видело када је спис достављен јавном тужиоцу. Због тога смо завршетак истраге рачунали са даном достављања оптужнице суду, иако смо дубоко свесни да је то време за максимално 15 дана било краће.

Т 1. Време од подношења захтева за спровођење истраге до доношења решења о спровођењу истраге пред Вишим судом у Новом Саду у време важења ЗКП из 2001. (предмети основани 2008)

време	до 10 дана	преко 10 дана до 1м	преко 1м до 2м	преко 2м до 3м	преко 4м до 5м	преко 8м до 9м	преко 9м до 10м
бр. предмета	24	13	5	5	1	1	1

Из табеле Т 1. види се да је код највећег броја предмета време од подношења захтева за спровођење истраге до доношења решења о спровођењу истраге износило до једног месеца. У неколико спорадичних случајева ово време је трајало неоправдано дуго, па чак и до десет месеци. При томе, из списка се најчешће не види зашто је било потребно толико времена, осим у два случаја где се очигледно трагало за осумњиченим.

Т 2. Трајање истраге пред Вишим судом у Новом Саду у време важења ЗКП из 2001. (предмети основани 2008)

време	до 10 дана	преко 10 дана до 1м	преко 1м до 2м	преко 2м до 3м	преко 3м до 4м	преко 4м до 5м	преко 5м до 6м
бр. предмета	0	7	14	16	4	5	4

¹² Ово је касније потврђено током истраживања, јер су забележени случајеви у којима је време од пријема захтева за спровођење истраге до доношења решења о спровођењу истраге било дуже него што смо очекивали.

Видимо да је највећи број истрага завршаван у року до три месеца, а није забележен ниједан случај истраге који би био вођен преко шест месеци.

3.2.1. Трајање истраге за кривично дело убиство из чл. 113 КЗ и тешко убиство из чл. 114 КЗ у време важења ЗКП из 2001.

Т 3. Време од подношења захтева за спровођење истраге до доношења решења о спровођењу истраге за чл. 113 и 114 КЗ у предметима из 2008.

време	до 10 дана	преко 10 до 20 дана
	11	1

Из табеле Т 3. Произлази да је време од подношења захтева за спровођење истраге до доношења решења о спровођењу истраге било примерено (до 10 дана) а да је само у једном случају износило преко десет до двадесет дана.

Код кривичних дела убиства и тешког убиства пре доношења захтева за спровођење истраге по правилу обављане су следеће радње: саслушање осумњиченог, обдукција, анализа крви и мокраће на алкохол, претресање стана, задржавање осумњиченог, саслушање осумњиченог, увиђај, одређивање притвора.

После донетог решења о спровођењу истраге прибављан је извод из казнене евиденције, одређиван и продужаван притвор, саслушаван окривљени, испитивани сведоци, вршено судско-медицинско, психолошко и неуропсихијатријско вештачење, прибављан листинг телефонских разговора, итд.

Т 4. Трајање истраге за чл. 113 и 114 КЗ у предметима из 2008.

време	до 1м	преко 1м до 2м	преко 2м до 3м	преко 3м до 4м	преко 4м до 5м	преко 5м до 6м
бр. предмета	1	4	3	2	0	2

Видимо да и код најтежег кривичног дела у оквиру изабраних предмета истрага није трајала преко шест месеци. У једном предмету су била два окривљена и у једном предмету је било троје окривљених. Допуна истраге је била забележена у једном предмету а у два предмета проширење истраге. У једном предмету (К. 202/08) јавни тужилац је одустао од гоњења против једног од саокривљених лица. У том истом предмету било је тешкоћа око обезбеђивања присуства окривљеног, за којим је расписана потрага а затим и потерница. У једном случају издата је и наредба за принудно довођење оштећеног – сведока.

Т 5. Време од наредбе за вештачење до достављања налаза и мишљења вештака

време	до 10 дана	преко 10 дана до 20 дана	преко 20 дана до 30 дана
бр. случајева	11	11	3

Код овог кривичног дела није било застоја због чекања на налаз и мишљење вештака. Само три налаза су достављена суду у року од преко 20 дана до 30 дана. Једанест налаза је стигло у року мањем од 10 дана и исто толико налаза у року до 20 дана.

*3.2.2. Трајање испирања за кривично дело силовања
из чл. 178, ст. 1 КЗ у 2008. години*

Анализирано је шест предмета из чл. 178, ст. 1 КЗ. Вршен је увиђај, прибављан извештај лекара гинеколога, вршено неуропсихијатријско и психолошко вештачење, вештачење ДНК узорка, медицинско-гинеколошко вештачење, вештачење степена алкохолисаности, итд. Постојао је један екцесни случај чекања на доношење решења о спровођењу истраге преко девет месеци, при чему се из списка не види разлог, осим одлагања једног рочишта за саслушање осумњиченог због дојаве о постављеној бомби у суду.

Т 6. Време од подношења захтева за спровођење истраге до доношења решења о спровођењу истраге за чл. 178, ст. 1 КЗ у предметима из 2008.

време	до 10 дана	преко 10 дана до 1м	преко 2м до 3м	преко 9м до 10м
бр. предмета	2	2	1	1

Т 7. Трајање истраге за чл. 178, ст. 1 КЗ у предметима из 2008.

време	преко 1м до 2м	преко 2м до 3м	преко 4м до 5м	преко 5м до 6м
бр. предмета	2	2	1	1

Т 8. Време од наредбе за вештачење до достављања налаза и мишљења вештака

време	до 10 дана	преко 10 до 20 дана	преко 20 до 30 дана
бр. случајева	5	10	4

У највећем броју случајева (10) на налаз и мишљење вештака чекало се преко десет до двадесет дана, у пет случајева чекало се до десет дана и у четири случаја преко двадесет до тридесет дана.

*3.2.3. Трајање истраге за кривично дело разбојништво
из чл. 206, ст. 2 КЗ у 2008. години*

Т 9. Време од подношења захтева за спровођење истраге до доношења решења о спровођењу истраге за чл. 206, ст. 2 КЗ у предметима из 2008.

време	до 10 дана	преко 10 дана до 1м	преко 1м до 2м	преко 2м до 3м	преко 3м до 4м	преко 4м до 5м	преко 8м до 9м
бр. предмета	6	2	1	1	0	1	1

Т 10. Трајање истраге за чл. 206, ст. 2 КЗ у предметима из 2008.

време	до 1м	преко 1м до 2м	преко 2м до 3м	преко 3м до 4м	преко 4м до 5м	преко 5м до 6м
бр. предмета	2	3	4	0	2	1

И код кривичног дела разбојништва је забележено неколико случајева дужег чекања на решење о спровођењу истраге. У питању је била потрага за окривљенима. Сама истрага је вођена најчешће до три месеца. У предмету К. 127/08 било је проблема са обезбеђивањем присуства другоокривљеног, као и оштећеног – сведока, а у предмету К 268/08 је била издата наредба за расписивање међународне потернице, а истрага је била и прекинута због тога што се није знало боравиште окривљеног. Истрага је после два месеца настављена, након лишења слободе окривљеног. У пет предмета истрага је вођена против два окривљена, у једном предмету против троје окривљених и у једном предмету против четири окривљена. На вештачки налаз се није дуго чекало, што се види из табеле Т 11.

Т 11. Време од наредбе за вештачење до достављања налаза и мишљења вештака

време	до 10 дана	преко 10 до 20 дана	преко 20 до 30 дана
бр. вешт. налаза	9	2	1

3.2.4. Трајање истраге за кривично дело неовлашћена производња и стињавање у промету ојојних дрога из чл. 246, ст. 1 КЗ у 2008. години

Т 12. Време од подношења захтева за спровођење истраге до доношења решења о спровођењу истраге за чл. 246, ст. 1 КЗ у предметима из 2008.

време	до 10 дана	преко 10 дана до 1 м	преко 1м до 2м	преко 2м до 3м
бр. предмета	4	5	1	2

Т 13. Трајање истраге за чл. 246, ст. 1 КЗ у предметима из 2008

време	до 10 дана	преко 10 дана до 1м	преко 1м до 2м	преко 2м до 3м	преко 3м до 4м
бр. предмета	0	4	5	2	1

Пре подношења захтева за спровођење истраге обично су предузимане следеће радње од стране органа унутрашњих послова: претресање стана, привремено одузимање предмета, увиђај и прибављање вештаковог налаза о физичко-хемијском вештачењу супстанце.

Након доношења решења о спровођењу истраге, прибављан је извод из казнене евиденције, саслушаван је окривљени, испитивани су сведоци, прибављан налаз вештака неуропсихијатра, одређиван и продужаван притвор.

У већини предмета (9) истрага је вођена против једног осумњиченог, у два предмета су била два осумњичена, у једном предмету четири осумњичена и у два предмета шест осумњичених.

Споразум о признању кривичног дела закључен је у пет предмета.

На вештачење у овим предметима није се дуго чекало, осим у једном случају где је тај рок износио 50 дана.

Т 14. Време од наредбе за вештачење до достављања налаза и мишљења вештака

време	до 10 дана	преко 10 до 20 дана	преко 1м до 2м
бр. случајева	4	4	1

3.2.5. Трајање испираје за њешка дела против безбедности јавној саобраћаја из чл. 297, сй. 2 КЗ у 2008. јогини

За ово кривично дело анализирана су четири предмета. Време од подношења захтева за спровођење истраге до доношења решења о спровођењу истраге било је примерено. Три истраге су окончане у периоду од преко два до три месеца а једна у периоду до четири месеца. У истрази су предузимане следеће радње: увиђај, експертиза алкохола, саобраћајно вештачење, судскомедицинско вештачење, судскопсихијатријско вештачење, итд.

Т 15. Време од подношења захтева за спровођење истраге до доношења решења о спровођењу истраге за чл. 297, ст. 2 КЗ у предметима из 2008.

време	до 10 дана	преко 10 дана до 1м
бр. предмета	1	3

Т 16. Трајање истраге за чл. 297, ст. 2 КЗ у предметима из 2008.

време	преко 2м до 3м	преко 3м до 4м
бр. предмета	3	1

Т 17. Време од наредбе за вештачење до достављања налаза и мишљења вештака

време	до 10 дана	преко 10 до 20 дана	преко 20 до 30 дана
бр. случајева	4	8	2

Највећи број налаза вештака стизао је у року од преко десет до двадесет дана.

3.2.6. Трајање истраге за кривично дело злоупотреба службеног положаја из чл. 359 КЗ у 2008. години

Анализирана су четири предмета који се односе на кривично дело Злоупотреба службеног положаја из чл. 359 КЗ. Време од подношења захтева за спровођење истраге до доношења решења о спровођењу истраге је у три случаја износило преко једног до два месеца и у једном случају преко два до три месеца. Сама истрага је вођена у два случаја преко два до три месеца и у два случаја преко четири до пет месеци. У овим предметима је било доста оштећених из различитих градова, чији искази су прибављани замолним путем. Затим, морала је бити прибављена огромна књиговодствена документација и наравно, обавезно је вршено економско-финансијско вештачење. На тај налаз и мишљење вештака у свим случајевима чекало се преко двадесет до тридесет дана.

Т 18. Време од подношења захтева за спровођење истраге до доношења решења о спровођењу истраге за чл. 359 КЗ у предметима из 2008.

време	преко 1м до 2м	преко 2м до 3м
бр. предмета	3	1

Т 19. Трајање истраге за чл. 359 КЗ у предметима из 2008.

време	преко 2м до 3м	преко 4м до 5м
бр. предмета	2	2

3.3. Трајање истражног поступка пред Вишим јавним тужилаштвом у Новом Саду у време важења ЗКП из 2011. године

Према чл. 5 ЗКП из 2011. године, кривично гоњење започиње првом радњом јавног тужиоца или овлашћених службених лица полиције на основу захтева јавног тужиоца, предузетом у складу са тим закоником ради провере основа сумње да је учињено кривично дело или да је одређено лице учинило кривично дело. Према члану 7 истог законика кривични поступак је покренут доношењем наредбе о спровођењу истраге. Фаза истраге

окончава се обуставом (чл. 308 ЗКП) или завршетком истраге (чл. 310 ЗКП). Кад нађе да је стање ствари у истрази довољно разјашњено јавни тужилац ће донети наредбу о завршетку истраге коју ће доставити осумњиченом и његовом браниоцу, ако га има, и обавестиће оштећеног о завршетку истраге. Дакле, код ове групе предмета није било никакве дилеме: трајање истраге је рачунато од доношења наредбе о спровођењу истраге до доношења наредбе о завршетку или обустави истраге.

Т 20. Трајање истраге пред Вишим јавним тужилаштвом у Новом Саду у време важења ЗКП из 2011. (предмети основани 2015. и 2016)

време	до 10 дана	преко 10 дана до 1м	преко 1м до 2м	преко 2м до 3м	преко 3м до 4м	преко 4м до 5м	преко 5м до 6м	преко 6м до 7м	преко 7м до 8м	преко 10м до 11м
бр. предмета	2	2	6	10	13	10	1	1	4	1

Из табеле Т 20. видимо да се највећи број истражних предмета вођених по ЗКП из 2011. године завршавао у року до пет месеци, док је дуже од тога вођено седам истрага, од чега је једна трајала преко десет до једанаест месеци.

3.3.1. Трајање истраге за кривично дело убиства из чл. 113 и тешкој убиства из чл. 114 КЗ у време важења ЗКП из 2011.

Т 21. Трајање истраге за чл. 113 и 114 КЗ вођене по ЗКП из 2011.

време	до 10 дана	преко 10 дана до 1м	преко 1м до 2м	преко 2м до 3м	преко 3м до 4м	преко 4м до 5м	преко 5м до 6м	преко 6м до 7м	преко 7м до 8м
бр. предмета	1	2	2	2	2	2	0	0	1

Видимо да се и за тешка дела, као што су убиство и тешко убиство, истрага завршавала релативно брзо. Тако, нпр. у предмету К.209/15 истрага је завршена у року од шест дана. Само у једном случају истрага је трајала преко седам до осам месеци (К. 160/15). У том предмету чекало се неколико месеци да сведок који је био у тешком стању буде отпуштен из болнице, да би се он на крају, као блиски сродник осумњиченог, позвао на сведочку привилегију.

Т 22. Време од наредбе за вештачење до достављања налаза и мишљења вештака

време	до 10 дана	преко 10 до 20 дана	преко 20 до 30 дана	преко 1м до 2м	преко 2м до 3м	преко 8м до 9м
бр. случајева	17	15	3	1	1	2

У највећем броју случајева на вештаков налаз и мишљење чекало се до десет дана (17), односно до двадесет дана (15). У предмету К. 171/15 чекало се преко месец дана на записник о обдукцији, да би он стигао након послате ургенције. Падају у очи два неуропсихијатријска налаза за оштећеног и за осумњиченог на које се чекало преко осам месеци. То је забележено у предмету К.160/15, из кога произлази да се оштећени налазио у тешком стању на болничком лечењу преко осам месеци, тако да за то време није могао бити подвргнут прегледу вештака психијатра.

3.3.2. Трајање истраге за кривично дело силовања из чл. 178, ст. 1 КЗ у време важења ЗКП из 2011.

Т 23. Трајање истраге за чл. 178, ст. 1 КЗ вођене по ЗКП из 2011.

време	преко 1м до 2м	преко 4м до 5м	преко 5м до 6м	преко 10м до 11м
бр. предмета	1	2	2	1

У предмету К. 162/15 истрага је вођена 10 месеци и 19 дана. Из списка се види да прво рочиште за саслушање осумњиченог није одржано, јер се осумњичени није одазвао позиву, при чему достава позива није уредно исказана. Међутим, ни пет каснијих рочишта није одржано, овог пута због штрајка адвоката.

Т 24. Време од наредбе за вештачење до достављања налаза и мишљења вештака

време	до 10 дана	преко 10 до 20 дана	преко 20 до 30 дана	преко 1м до 2м	преко 2м до 3м
бр. случајева	5	5	3	1	1

На налаз и мишљење вештака у овим предметима чекало се најчешће до 10 дана (5), односно до двадесет дана (5).

3.3.3. Трајање истраге за кривично дело разбојништва из чл. 206, ст. 2 КЗ у време важења ЗКП из 2011.

Т 25. Трајање истраге за чл. 206, ст. 2 КЗ у време важења ЗКП из 2011.

време	до 10 дана	преко 1м до 2м	преко 2м до 3м	преко 3м до 4м	преко 4м до 5м	преко 6м до 7м
бр. предмета	1	3	3	3	1	1

У предмету К. 116/15 истрага је завршена у року од десет дана. У предмету К. 95/15 истрага је вођена седам месеци и то због тога што се на судско-психијатријски налаз и мишљење вештака чекало два месеца и 18 дана а део тог времена поклапао се са штрајком адвоката.

Т 26. Време од наредбе за вештачење до достављања налаза и мишљења вештака

време	до 10 дана	преко 10 до 20 дана	преко 20 до 30 дана	преко 2м до 3м
бр. случајева	8	13	1	1

У највећем броју случајева на налаз и мишљење вештака чекало се преко десет до двадесет дана (13), односно до десет дана (8).

3.3.4. Трајање истраге за кривично дело неовлашћена производња и сивавање у промету опојних дрога из чл.246, ст. 1 КЗ у време важења ЗКП из 2011.

Т 27. Трајање истраге за чл. 246, ст. 1 КЗ у време важења ЗКП из 2011.

време	преко 1м до 2м	преко 2м до 3м	преко 3м до 4м	преко 4м до 5м	преко 5м до 6м	преко 6м до 7м	преко 8м до 9м
бр. предмета	2	2	2	3	1	1	1

Обрађено је 12 кривичних предмета који се односе на чл. 246, ст. 1 КЗ. Наредба о спровођењу истраге је по правилу доношена на основу записника о претресању стана, привременог одузимања предмета и записника о вештачењу сумњивих супстанци. У предмету К. 20/15 истрага је вођена шест месеци и шест дана. Разлози: немогућност обезбеђења присуства осумњиченог за којим је два пута расписивана потрага, који је мењао адресу а није затицан ни на новој ни на старој. У истом предмету је у два наврата расписивана потрага и за сведоком. Предмет К. 38/15 је такође нешто дуже вођен (осам

месеци и шест дана) и ту је Виши јавни тужилац обавестио Апелационог јавног тужиоца да истрага није завршена у року од шест месеци, јер је поступајући тужилац био ангажован и у великом броју других предмета, као и у притворским предметима.

Т 28. Време од наредбе за вештачење до достављања налаза и мишљења вештака

време	до 10 дана	преко 10 до 20 дана	преко 20 до 30 дана	преко 2м до 3м	преко 3м до 4м
бр. случајева	9	22	1	2	1

На налаз и мишљење вештака чекало се у највећем броју случајева (22) преко десет до двадесет дана, а затим до десет дана (9).

3.3.5. Трајање истраге за тешко дело против безбедности јавног саобраћаја из чл. 297, ст. 2 КЗ у време важења ЗКП из 2011.

Т 29. Трајање истраге за чл. 297, ст. 2 КЗ у време важења ЗКП из 2011.

време	преко 2м до 3м	преко 3м до 4м	преко 7м до 8м
бр. предмета	1	2	1

Саобраћајна кривична дела истраживана су у примереном року, осим једног случаја где је истрага вођена преко седам до осам месеци (К.27/15). У овом предмету је било проблема са обезбеђивањем присуства осумњиченог који се није одазвао првом позиву; затим је за њим расписана потрага, али осумњичени није саслушан због заузетости његовог браниоца у другом предмету; затим због тога што се осумњичени није осећао добро, па потом што је био на лечењу у болници. На налаз вештака није се дуго чекало.

Т 30. Време од наредбе за вештачење до достављања налаза и мишљења вештака

време	до 10 дана	преко 10 до 20 дана	преко 20 до 30 дана
бр. случајева	4	6	2

3.3.6. Трајање истраге за кривично дело злоупотреба службеног положаја из чл. 359 КЗ у време важења ЗКП из 2011.

Т 31. Трајање истраге за чл. 359 КЗ у време важења ЗКП из 2011.

време	преко 2м до 3м	преко 3м до 4м
бр. предмета	2	2

Т 32. Време од наредбе за вештачење до достављања налаза и мишљења вештака

време	преко 10 до 20 дана	преко 20 до 30 дана
бр. случајева	1	3

Истрага за кривично дело из чл. 359 КЗ вођен је најдуже до четири месеца. На налаз и мишљење вештака чекало се по правилу преко двадесет до тридесет дана.

4. ЗАКЉУЧНА РАЗМАТРАЊА

Из анализа горњих табела може се извести закључак да јавнотужилачка истрага није бржа од судске истраге. Судска истрага се завршавала по правилу у року до три месеца (74% случајева), док је број јавнотужилачких истрага завршаван у року до три месеца у скоро дупло мањем броју случајева (40%). Ниједна судска истрага није трајала преко шест месеци, за разлику од тужилачких истрага, од којих је шест предмета вођено преко шест месеци. Утисак о брзини судске истраге мало квари чињеница што код судске истраге имамо протек додатног времена од подношења захтева за спровођење истраге до доношења решења о спровођењу истраге. То време је у 48% случајева износило до десет дана, а у 26% случајева преко десет дана до једног месеца. У спорадичном броју случајева то време је било и нешто дуже.

Преко шест месеци тужилачка истрага је вођена за једно убиство, једно силовање, једно разбојништво, два дела из чл 246, ст. 1 КЗ и за једну злоупотребу службеног положаја. Нешто дужем трајању истраге доприносила је потрага за осумњиченим, потрага за оштећеним, спреченост адвоката, штрајк адвоката, презаузетост јавног тужиоца.

С циљем утврђивања да ли ангажовање вештака доприноси одуговлачењу истраге, испитали смо време које је било потребно од доношења наредбе о вештачењу до достављања вештачког налаза и мишљења. Установили смо да је вештачки налаз и мишљење пристизао углавном у примереним роковима. То се подједнако односи и на судску и на тужилачку истрагу. Тако, у судским истрагама у 80% случајева налаз је стизао у року до двадесет дана а у тужилачким истрагама у 82,03% случајева. У неколико случајева је вештачки налаз стизао тек након ургенције Вишег јавног тужиоца. Некад се мало дуже чекало на неуропсихијатријска вештачења због тога што се осумњичени или оштећени није одазивао позиву вештака.

ЛИТЕРАТУРА И ИЗВОРИ

Литература:

- Бејатовић Станко „Радна верзија новог Законика о кривичном поступку Републике Србије и ефикасност поступања у кривичним стварима”, *Правна ријеч* 29/2011.
- Bejatović Stanko „Radna verzija Zakonika o krivičnom postupku Republike Srbije I tužilački model istrage”, *RKK* 2/10.
- Бејатовић Станко „Тужилачка истрага као обележје реформи кривичног процесног законодавства земаља региона (криминалнополитички разлози озаконења, стање и перспективе) у: „Тужилачка истрага – регионална кривичнопроцесна законодавства и искуства у примени”, Београд 2014.
- Бошковић Александар „Осврт на тужилачки концепт истраге у компаративном кривичнопроцесном законодавству”, *Правни животи* 10/2008.
- Бошковић Александар „Тужилачко полицијски концепт истраге и ефикасност кривичног поступка”, докторска дисертација, Правни факултет у Крагујевцу, 2010.
- Brkić Snežana „Racionalizacija krivičnog postupka I uprošćene procesne forme”, Novi Sad 2004.
- Lazin Đorđe „Sudska istraga – dileme i problemi”, *RKK* 2/2006, 81.
- Lazin Đorđe „Necelishodnost prelaska na tužilački model istrage u novom Zakoniku o krivičnom postupku iz 2006. godine”, *RKK* 3/07.
- Министарство правде; „Рад општинских и окружних судова за период 1991-1996”, Београд 1997.
- Николић Данило „Начела тужилачког концепта истраге као основа њене нормативне разраде (са посебним освртом на нови ЗКП Србије)” у: „Тужилачка истрага – регионална кривичнопроцесна законодавства и искуства у примени, Београд 2014.
- Savezni sekretarijat za pravosuđe I organizaciju savezne uprave, „Analiza trajanja krivičnog postupka u praksi jugoslovenskih pravosudnih organa”, Beograd 1980.
- Škulić Milan „Konceptija istrage u krivičnom postupku”, *RKK* 1/10.

Извори права:

- Законик о кривичном поступку (Сл. лист СРЈ 70/01, 68/02 и Сл. гласник РС 58/04, 85/05, 85/05 – др. Закон, 115/05, 49/07, 20/09 – др. Закон, 72/09 и 76/10)
- Законик о кривичном поступку (Сл. гласник РС бр. 72/2011, 101/2011, 121/2012, 32/2013, 45/2013, 55/2014 и 35/2019)

*Snežana S. Brkić, Ph.D., Full Professor
University of Novi Sad
Faculty of Law Novi Sad
S.Brkić@pf.uns.ac.rs*

Is a Public Prosecutor's Investigation more effective than a Judicial Investigation?

***Abstract:** This paper is the result of a mini empirical research on the duration of judicial and public prosecutorial investigations before the High Court in Novi Sad. A total of 100 cases were analyzed, of which 50 cases from 2008 and 50 cases from 2015 and 2016. The first 50 cases were conducted during the validity of the Criminal Procedure code from 2001, while the other 50 cases were conducted during the validity of the Criminal Procedure Code from 2011. In order for the result to be as comparable as possible, we tried to have the same structure of criminal acts represented in both groups. The author came to the conclusion that a prosecutorial investigation is not faster than a judicial investigation. The search for the suspect, the search for the injured party, the impediment of the lawyer, the strike of the lawyers, the preoccupation of the public prosecutor, etc. contributed to the somewhat longer duration of the public prosecutorial investigation.*

***Keywords:** judicial investigation, public prosecutorial investigation, duration of investigation.*

Датум пријема рада: 10.12.2020.